

brillant acció de govern de l'exregidor Josep Paulí— ell i altres artistes van convertir-lo en un dels municipis amb més escultures al carrer. Faixó va dissenyar per a la rotonda d'entrada a Salt, venint d'Anglès, un arc de triomf postmodern: imponent per les seves dimensions però ornamentat amb pedres de riu, humils rierencs que es riuen dels marbres imperials. L'Arc de Triomf que en Jaume Faixó ens va deixar a Salt —una broma subtil i gairebé pòstuma— celebra la seva vida d'artista i emet un missatge inequívoc sobre la incerta glòria dels qui cauen en la temptació de sentir-se triomfants en els afers humans.

Miquel Berga

Arquitectura i geografia de l'aigua

Josep Maria Oliveras va exposar aquest estiu al Museu de l'Aigua, de Salt, un conjunt de trenta fotografies amb el títol d'*Arquitectures de l'aigua*.

La proposta d'Oliveras va consistir en un recorregut visual per alguns dels elements que servien, abans de la consolidació de l'electricitat com a font d'energia per a la maquinària, per regular l'aigua i així fer funcionar l'activitat industrial i artesanal.

La selecció d'imatges captava elements d'aquest segment de l'arqueologia industrial que encara es conserven a la comarca del Gironès, com ara ponts i passeres, comportes, sèquies, barques, pous

de glaç o molins. Les instantànies van ser preses no tant amb voluntat estrictament informativa o documental, sinó que Oliveras va enfocar la mostra com un treball d'autor, en el qual el vessant artístic era fonamental. Tot i això, *Arquitectures de l'aigua* tenia un clar component reivindicatiu, atès que s'hi denunciava el mal estat en què es troben aquestes relíquies del nostre patrimoni.

L'ambientació del museu saltenc es completava amb el relaxant so enregistrat de l'aigua en moviment, com ara el raig de les aixetes o un degoteig.

La proposta d'Oliveras incloïa una gran quantitat de documentació de l'antiga fàbrica Coma Cros, de Salt mateix, en la qual l'autor exemplificava els canvis radicals dels processos industrials. Entre el material aportat hi havia les fitxes dels treballadors que havien passat per aquella factoria tan emblemàtica, presentats com el vertader motor que va fer funcionar les instal·lacions.

La Coma Cros, de Salt, en una imatge de Josep M. Oliveras.

El muntatge tindrà continuïtat aquest desembre amb una segona part que es titularà *Geografies de l'aigua* i que s'exposarà en el mateix espai. En aquesta ocasió, Oliveras utilitzarà tecnologia més especialitzada per mostrar elements relacionats amb l'aigua que solen passar desapercebuts a l'ull humà: els microorganismes, que —malgrat la seva importància— a la pràctica són invisibles.

Ramon Esteban

Els cartells de Morell, abans i després

Del 7 de setembre al 14 d'octubre va tenir lloc l'exposició *Cartells de Josep Morell* a la Sala Oberta del Museu Comarcal de la Garrotxa.

Josep Morell i Macias ha esdevingut un dels cartellistes catalans més representatius de la primera meitat del segle passat, autor prolífic amb una obra molt interessant, com s'ha pogut apreciar en aquesta exposició, que ha ajudat a donar conèixer aquest garrotxí. Morell va néixer el 1899 a Sant Esteve de Bas, però de molt petit va anar a viure a terres andaluses, on va ser destinat el seu pare, que era mestre de professió.

Acompanyava l'exposició un documentat catàleg fet per Marc Martí —el principal col·leccionista i estudiós de l'obra del dibuixant— que ha servit per reivindicar i posar al lloc que li correspon la seva producció plàstica. La

Connectar-se a la festa

Sí que deuen estar en crisi, les festes majors, si TV3 els ha de dedicar un reguitzell de programes estiuecs per redreçar-ne el mite, el mite de la festa major com la gran celebració que reuneix tot un poble en la gresca, la taula parada i la companyonia. És prou evident que les festes majors s'han anat desviant força d'aquests propòsits que l'alcalde o el regidor encara escriuen a les salutacions dels programes. Tal com opinava Xavier Cortadellas des d'aquest mateix espai ara fa un any, cada vegada costa més trobar activitats festives que aglutinin tots els sectors d'una població, per petita que sigui. D'altra banda, escassos el voluntarisme i l'autogestió popular que els anys setanta i vuitanta aconseguien veritables festes participatives, ara l'organització sovint acaba recaient en l'Administració local, que no sempre sap impulsar-les amb el mateix entusiasme. Sigui dit, tot plegat, comptant-hi les notables i honroses excepcions. La d'Olot podria ser-ne una, de festa incòlume a la crisi, i encara així em consta que hi ha un debat intens sobre el model de celebració que es vol per al futur.

Potser sí que al capdavant hi ha modes i bioritmes socials, i de la mateixa manera que ara per ara assistim a festes majors plenes de rutina, tal vegada d'aquí a uns anys la revifalla serà encara més notòria. En qualsevol cas, per propiciar-ho no seria pas balder analitzar les possibles causes d'aquest decandiment. Ben segur que els motius deuen ser múltiples, complexos i diversos per a cada poble, però no deuen pas ser-ne un dels menys importants la pèrdua del pes que té actualment el territori a l'hora de definir un teixit social. Això és així: cada vegada som més mòbils, cada vegada importa menys d'on som per definir-nos, i la facilitat de les comunicacions ens permet sentir-nos més a prop d'algú que viu a Tegucigalpa que no pas del nostre veí d'escala. Sembla com si l'espai físic per on ens movem vagi diluint-se i perdent pes específic, mentre va guanyant terreny un espai mental de connexions on acabem instal·lant-nos amb comoditat. Per això funcionen més les celebracions que es basen en la comunitat d'interessos que no pas les que ho fan en la territorial: festes tecno, festes gais, festes de la cervesa, aplec de l'allioli... Complexes són les causes i, per tant, complexes les solucions. Una, per exemple, pot ser compaginar les xarxes globals de comunicació amb efectives xarxes locals que fomentin el diàleg i l'intercanvi també amb el nostre veí físic, aquell de qui fa temps ens hem desconnectat.

Josep Pujol i Coll

trajectòria artística de Morell va començar a ser important a partir del 1920 i es va veure truncada per la seva prematura mort, ocorreguda el 1949, abans de complir els cinquanta anys.

La primera formació artística la va rebre a terres andaluses, influència que es fa patent en la seva lluminosa i colorista obra. Però la seva principal producció professional va tenir lloc a Barcelona, on va residir des de 1926.

Aquí va formar part de l'Associació de Cartellistes de Barcelona, institució que va funcionar durant els anys trenta i que fou malmesa per la Guerra Civil. Són d'aquesta dècada alguns dels seus cartells més coneguts,

com els del cremallera de Núria o del pont de Camprodon, per posar alguns exemples que fan referència a les nostres comarques. És una de les millors etapes de Morell, la d'estil *art déco*, amb obres molt aconseguides.

Els seus cartells de caire polític varen ser encàrrecs de la Lliga i del Front Català d'Ordre, a més d'altres d'institucionals, encomanats per la Generalitat republicana.

A partir de 1939 Morell va col·laborar amb el nou règim franquista, i adoptà un llenguatge en sintonia amb la nova etapa política, amb un estil més barroc i una iconografia que s'avenia poc amb la que havia emprat en les etapes anteriors.

Aquesta opció política li va representar el rebuig de bona part dels seus antics col·legues de l'etapa republicana, i també ha motivat que tot sovint s'hagi valorat més el seu ideari polític que la seva producció plàstica. Els anys quaranta va realitzar una sèrie de cartells molt aconseguits, plens de moviment i lluminositat, per encàrrec dels estaments destinats a promoure el turisme i popularitzar indrets de la geografia hispànica; pertanyen a aquest grup el de Cadaqués i el de l'hotel Puigmal. Va fer molts catàlegs i impresos, una bona part dels quals s'han perdut, atès el seu caràcter efímer.

També va conrear la pintura de cavallet i la pintura mural; d'aquest darrer àmbit es conserva encara l'obra que va fer a les escoles de Camprodon.

Joan Sala

Josep Morell: Cartell de Núria, 1930.

